

DOI FRA I...ÎMP RA I!

...A fost odată ca niciodată ...Au fost doi frați - **ÎMP RA I AIDUHULUI**, pe care-i nimeni nu scuse zbaterea apelor și luncilor Siretului și Trotușului...Unul era Alb, altul era Negru. Unul era „*înalt, blond, frumos, și zâmbetul lui era peste puțin de descris (de statuie? de femeie? de copil trezit dintr-un vis cu animale cuvânt toare?)*” – **Dan Botta** - cf. Mircea Eliade, **Fragment pentru Dan Botta**, text apărut în *“Prodromos”*, nr.7, iulie 1967, p. 19-21 – celălalt era Duhul *“Întunecatului April”*... - **Emil Botta**.

...A ar putea începe o poveste, care să le placă, cine tie, adjudenilor, vrâncenilor, românilor. Dar noi nu vrem “să placă”, ci “să se în minte”!

...Deci, în mod poate prozaic (**noi zicem : MINUNAT!**) – Dumnezeu Cel Mare și Bun a vrut ca, în aceeași casă, din aceeași localitate, Adjud – să se nască două Duhuri de Înaltă Lumină ale Neamului Românesc: frații **DAN** și **EMIL BOTTA**.

S-au născut într-o familie de medici – tatăl fiind Theodor Botta – și al unei misterioase femei-directoare de orfelinat – Aglae – al cărui tată, Francesco Maria Franceschi (stabilit în Moldova în 1872, tehnician la Fabrica de zahăr, din Săscuț!) – era corsican de origine. Adică, din patria unei Mari Furtuni Planetare: **Împăratul Napoleon I Bonaparte** (cel care, din neșcere, s-a numit, destul de vaticinar, de înseși tragea din nobilimea măruntă : Napoleon **BUONAPARTE** – “*partea cea BUN*”!). Din câte tim azi, totuși, Francesco Maria Franceschi era din familia/clanul lui **Filippo Antonio Pasquale di Paoli – DU MAN al lui Napoleon**...Cine tie dacă bejenia familiei Franceschi nu a început chiar de pe acele vremi...?!

...Dar să ne întoarcem pe malurile Siretului nostru...

DAN BOTTA este fratele cel mare. Se naște, însă, într-o zodie a discreției ucigărilor de renume – dovadă că, azi, puținii români știu că Emil Botta a avut un frate. Un frate născut pe 26 septembrie **1907**, în Adjud, mort pe 13 ianuarie **1958**, la București...Doar 51 de ani de epifanie... - “*Începe studiile liceale la Liceul Unirea din Focșani, continuându-le la Colegiul Sf. Sava din București. Urmează, apoi, studii universitare clasice (limba latină și limba greacă) la Facultatea de Litere a Universității din București, fiind dublu licențiat în Educație Fizică și Sport. Publică în diverse reviste: Rampa, Gândirea, Vremea, La Nation Roumaine etc. Participă la conferințele grupului Criterion și este cooptat în comitetul de redacție al revistei, apoi va face parte, sub conducerea sociologului Dimitrie Gusti, din comitetul de direcție al Enciclopediei României, proiectul debutând în 1938*”...Apoi, dispare din ochii oamenilor preagrăbiți, pe când cădeau zăpezile cataclismice, cosmice, ale anului 1958...” *în urma unui atac de cord*”, cum îl expediază frivol și abandonează misterului cosmic, ziarele vremii, pe **Pontiful Frumuseții, Incantației și Fervorii** :

“(...)Strălucite în orgia
Viorie de pe mare
Luna palidă, în zare,
Luna din Infern, soia
Sufletelor în pierzare.

ip -n volburi largi l stunii,
Umbra cre te ca o floare,
Ca o floare-ame itoare,
Apa, -n gemetele lunii,
Jos pe stînca alb , moare.

De departe sun cornul,
Cornul serii, cornul m rii,
Cornul surd al întrist rii,
Cornul m rii, cornul serii,
Cornul jelei i-al pierz rii!

(Cornul m rii, cornul serii)

... Cât de repede îi expediem noi, înafara planetei Terra, pe cei care “**nu mai sunt**”. “**Unde sunt cei care nu mai sunt?**” – întreba, îndurerat, Nichi for Crainic, despre toată generația tânăr interbelic ...”**Sunt, TO I, în vesela i iresponsabila uitare a românilor !**” – ar trebui ecoul să răspundă. Pentru că nu este drept ca să fie dat uitării, numai pentru că a avut adâncii și sincere crezuri și în elegeri legionare – să fie aproape complet dat uitării un atât de sever și iluminat Poet, un eseist eremit, în elept precum Sfântul Buonaventura, cel vindecător de Sfântul Francisc – ... și un Înger Traducător, din greaca zeilor Sofocle (**Oedip Rege**) și Euripide (**Troienele**), din franceza vagantului regal, François Villon (**Balade și alte poeme**), sau din engleza magului Shakespeare (**Regele Ioan, Richard al III-lea**)... - din americana onirică a lui Edgar Allan Poe și din germana diamantină a lui Goethe sau din portugheza conchistadorică a lui Ferreira de Castro... – ...un mare și harnic savant tracolog (în anul 1944, Dan Botta începe lucrul la un laborios studiu filologic asupra **genezei limbii române ca sinteză thraco-roman -bizantin**, care durează 14 ani și însumează 1200 de pagini.) - ba chiar sanscritolog! - în fine, **ARHEUL ARTISTULUI ROMÂN**, pentru că Dan Botta a în eles că **Scrisul este o Religie**, că nu trebuie să-și mări sorii opera cu...camioanele (de maculatură, firește!), ci că orice scrie Artistul Arhetipal, de fapt sculptează pe Stânca Eternității, din Paradisul Lui Dumnezeu.

...Mai mistic: Dan Botta (ca și fratele său, Emil, firește!) este **DESCENDENT DE VOIEVOZI I MAGIAI CET II DACICE A MARAMURE ULUI**: “(...)descendentul unei vechi familii nobiliare ardelenice, strămoșii săi **Martin și Mihail Botha fiind recunoscuți, la 1579, drept voievozi ai Cetății și inutului Chioarului, din Maramure**” - cf. Horia Brad, **Dan Botta. 50 de ani de la moarte**. Nobilitate neamului său după tată a fost confirmată de Christofor Bathory (în 1579), înrudit fiind familia sa cu episcopul Ioan Bob, co-autor la **Supplex Libellus Valachorum!!!**

Dan Botta este, alături de Eminescu, N. Densușianu și Blaga, printre extrem de pușinii români care au în eles, cu clarviziune, că Neamul Românilor, **ROMÂNII, ca expresie de Duh!** - nu alcătuiesc, în existența lor de sute de mii de ani, ca strămoșii ai Europei și ai Lumii întregi – o...”**cultură minoră**”, cum s-a în elat un alt român major, contemporan cu Dan Botta – reanul Emil Cioran: “**Credea (alături de alii căiva, printre care numărăm) că dacă o cultură îi revelează conștient esențele – într-o creație poetică, în filozofie, într-o operă spirituală – devine prin însuși acest fapt o CULTURĂ MAJORă; chiar dacă, datorită limbii în care au fost exprimate, valorile ei literare nu se pot bucura de o circulație universală**” – cf. Mircea Eliade, idem.

și, tot din mărțuria extrem de prețioasă a lui Mircea Eliade, aflăm că Dan Botta era **VÂNTOR DE ARHEI**: “**De aici, pasiunea lui Dan Botta pentru esențe. De aici, de asemenea, convingerea lui că numai "clasicismul" (orice tip de clasicism, nu numai cel greco-latin) poate constitui sursa**

exemplar de inspirație. Pentru că, spunea Botta, familiarizându-te cu valorile clasice, îți revelezi esența și învești să le descoperi acolo unde nu le vedeai mai înainte. (Numai un "clasicist", credea Dan Botta, putea identifica marile creații ale poeziei populare. Ceilalți cercetători rămneau la nivelul filologiei, folklorului sau istoriei literare)".

Îmi iată dezvoltarea eliadescă, despre Dan Botta, pe care l-am înțeles cum nimeni nu l-a înțeles și l-am văzut înconjurat de Lumina Taborică a Fixării Arheilor, în tr-un Nou Paradis, cel mai sever și mai străluminat Paradis – cel al ARTEI:

"Nu știu dacă în afară de <<Eulalii>>, Dan Botta a mai publicat un alt volum de poezii (n.n.: da, au mai fost, Maestre Eliade – ...dar publicate postum, de parcă, în timpul vieții ar fi fost leproși: ciclurile Rune, Epigrame, Cununa Ariadnei și Poem în curs – 1968). Până în 1942, când l-am văzut ultima dată, nu publicase. Îmi spunea că nu vrea să publice mai mult de patru volume: unul de poeme (<<Eulalii>>), unul de eseuri (<<Limite>>), o dramă (<<Alkestis>>) și un dialog platonicean (pe care nu știu dacă l-a publicat) ("...dialogul platonicean" nu poate fi decât Charmion sau despre muzică, publicat în <<Gândirea>>, octombrie 1934 / mai 1935, apoi în volum, 1941 – n. red. Rost). Deși admira pe Proust și iubea pe Stendhal, suspecta romanul ca gen literar. I se pare inutil și necuviincios să scrii, bun oare, ceva, personaj literar, ați iată o bucată de brânză și a mâncat-o cu pâine. Chiar dacă ar fi încercat, Dan Botta n-ar fi putut scrie niciodată o asemenea frază. Nu credea în realitatea literară a obiectelor și acțiunilor de toate zilele.

În fond, pentru el, reale – și deci susceptibile de a interesa un artist – nu erau decât arhetipurile, imaginile exemplare, modelele ideale. De aceea, a a-zisul clasicism al lui Dan Botta, cu toată erudiția greco-latină pe care o implica, nu era rezultatul unei "învingători" – ci, înainte de toate, un mod de a fi în lume.

Pentru Dan Botta, lumea devenea reală când începea să – și reveleze structurile ei profunde; adică, atunci când ochiul minții începea să desprindă, înapoia aparențelor, imaginile eterne, figurile mitice. Pe trundeai misterul unei nopți de vară când izbuteai să și-o revelezi ca în aceste versuri din Cantilenă: "Pe vânturi ascult/ Orficul tumult,/ Când și-ardică struna/ Fata verde, Una,/ Duce-i-a cununa..."

Cosmosul întreg îți dezvoltă atunci în elessurile lui adânci. Nu era vorba de o simplă cunoaștere a fenomenelor cosmice – ci vântul, luna erau doar cifra unor mituri și drame străvechi, care făceau deja parte din istoria spirituală a omului. Mai precis: a omului balcanic, în elegând prin acest termen etnic-geografic toată Europa răsăriteană, din Marea Egee până în Munții Tatra. Dan Botta avea mare slăbiciune pentru acest teritoriu în care se înfruntaseră de-a lungul secolelor egeeni: grecii, thracii, ilirii și romanii. Era într-un anumit fel o geografie sacră, pentru că pe plaiurile și munții aceștia oamenii întâlneau pe Apollo și Dionysos, pe Orfeu și Zamolxis. Timpul încremenise, acolo – și odată cu el, peisajul. Lumea aceasta, care a teapăvrăjit de mii de ani, era și lumea poetului" – Mircea Eliade, idem.

...Cu puțin înainte de desprinderea de Eliade și, nu mult, și de lume, l-am luat deoparte pe Magul Eliade și i-am optat: „<<... Dar mai lin, dorule, lin,/ Căp-aici îi loc strein...>>”.

Îmi iată dovada alduirii că inițial zalmoxian, **ÎMPĂRAT AL DUHULUI!** - a lui Dan Botta, de către Magul Mircea Eliade: "<<Loc strein>>, relu-și după câteva clipe, loc de verdeață și de odihnă ...>>. August 1942. Era printre cei care în elesseseră" – cf. Mircea Eliade, idem, Chicago, 1960.

...Fratele Negru...Ei, Fratele negru, **EMIL BOTTA**, a avut parte de recunoaștere publică generoasă, fiind în primul rând prin faptul că a dat numele celui mai vechi liceu din Adjuda...! Dar Fratele cel Negru a avut parte de o dezvoltare socială incomparabil mai largă decât Fratele cel Alb, **DAN BOTTA**: dincolo de **Poetul Întunecatului April**, nimeni nu-l poate uita, dacă l-ai văzut, pe **ACTORUL** Emil Botta, cu o voce care parcă venea de la Mumele și Vâlvele Pământului. Rolurile **Ion Nebunul**, din *Năpasta* lui Caragiale - precum și **Regele Ondinilor**, din *Ondine*, de Jean Giroudoux - nu pot fi nici imitate, nici repetate! Niciodată, de nimeni altul: doar și... "înconjori", reverențios, pe lângă Imperiul Dramatic - Interpretativ al lui Emil Botta...!

...Se naște, cum am zis, în aceeași familie de medici de urmărire a corsicanilor vendettei, ca și Dan - ...se naște, pe 15 septembrie 1911, la Adjuda - și prinde ceva mai mult viață decât Dan: pleacă "**pe partea cealaltă**", în 24 iulie 1977, începutul călătoriei mistice fiind la... București!

... Visând, de mic copil, să devină actor - fuge de acasă, la vârsta de 15 ani. În 1929 se înscrie la Conservatorul de artă dramatică din București, pe care îl va absolvi în 1932. După ce joacă pe scenele mai multor teatre bucureștene și din provincie, devine actor al Naționalului bucureștean. Interpretează rolul unor personaje majore, din dramaturgia lui Shakespeare, Goethe, Cehov, Caragiale.

Apoi, lumea cinematografică, din epoca aia - numită "**comunistă**", îi va oferi destul de multe anse expresive, pentru a-și valorifica talentul și maniera de interpretare unică (*Se aprind flăcările* (1939), *Viața nu iartă*, 1958, *Erupția*, 1958, *Când primăvara e fierbinte*, 1961, *S-a furat o bombă* (regia Ion Popescu Gopo), 1961, *Pași spre lună* (tot în regia lui Gopo), *Pădurea spânzuraților* (regia Liviu Ciulei), 1964, *Răscoala*, 1965, *De-a fi... Harap alb*, 1965, *Ala la rege*, 1965, *Dacii*, 1966, *Faust XX*, 1966, *Subteranul*, 1967, *Columna*, 1968, *Mastodontul*, *Reconstituirea* (regia Lucian Pintilie), 1969, *Premiera*, 1976.

Voce lirică unică, pusă, mereu, sub semnul tragicului, dar și al misticismului unui actor cu teatrul în sânge.

...Ca poet, a debutat, cu poemul *Strofă ultimă*, în revista lui Tudor Arghezi, "*Bilete de papagal*".

Poetul a făcut parte din grupul intitulat „*Corabia cu ratași*”, din care s-au desprins și filozoful Emil Cioran sau dramaturgul Eugen Ionescu. A fost poetul preferat (fiind mai puțin în ordine decât Dan - și mai mult ludic, dar, în niciun caz, nu până la... Minulescu!) al generației **Criterion**: pentru versurile sale, Emil Cioran-Apostatul cu Teancuri de Măști, Nicolae Steinhardt Cel Naiv și Blând... - aveau un adevărat cult.

...Este autorul unei poezii negre, existențialiste, dar, totuși, prins într-o horă carnavalescă, de Sabat Negru...a jocului de cuvinte (uneori profund, alteori facil! - dar, totdeauna, impresionant, rostit întru gravitate!) - cu personaje dintr-o mitologie proprie a morții, în consonanță cu filosofia Trăirismului interbelic. E un poet al misticismului, eul lyric se deosebește prin toate aceste personaje, rezultând o comedie a morții și a neputinței ei.

...Orice actor de geniu (și **EMIL BOTTA** a fost!), care trăiește în mijlocul hărârmălaiei teatrale, este extrem de **SINGUR**! De aceea, credem că **Fratele cel Negru** se autodefiniște ireproșabil, dincolo de mistică Nordului, dincolo de metafizică Blestemului către Simion Dascălu și către Burești... - prin

CUC, pas rea singur tîi, dar îa reversibilitîi metanoice - ...dar îa “ondin ” fascinant îi pururi misterioas , a Mareelor Codrului, “ tim ” care atrage (dac ar putea, LUMEA ÎNTREAG !), c tre Misteriile Funebre î Regenerator-Soteriologice ale Codrului î ale lui Isis -Cybelle.

Dinspre “*sleirea*” î “*frigul*” tenebrelor infernale - spre “FOCUL” I “VÂNTUL-FURTUNA” ORFIC A REVELA IEI, prin LOGOS-Cuvânt-cu-Cuvânt î “fluieratul” Noului Orfeu, deci ORÂNDUITUL SINE, ÎNTRU NOUL PARADIS, PRIN REVELA IA STIHILOR ARTEI-CA-LOGOS... - dinspre SÂNGELE BLESTEMAT-BINECUVÂNTAT AL GRAALULUI/”Ulciorul cu Cucut ” – spre “...*stele fumegânde* î FOCURI CRESCÂNDE... ”!):

*“am înlemnit
la vederea cucului,
un cuc de pripas
la casele noastre.
ce mai cuc s rac
i-am v zut î fa a
sl bita, sleit .
eu jonglerii,
eu cu clovnerii
încerc s -l încânt
cu vânt cucu vânt.
s -l distrez cu nimic
pe Fluier Vânt
Frig în ochi îi arunc
din ulcioare de cucut
îi dau s bea,
ulcioare de foc îi întind
pe pat cu cuie îl culc,
fac din cuc fachir,
lope î de p mânt
arunc peste el
î stele fumegânde
î focuri crescânde ...
eu cu clovnerii,
eu cu jonglerii” (Fachir)*

...”FAQR” înseamn , în arab , î “*sfânt*”, î “*s rac cu punga î bogat cu Duhul*” – adic ,
ÎN ELEPT! ÎMP RAT AL DUHULUI...!!!

...Românul, de etnie evreiasc , Andrei Oi teanu - face un studiu despre...ne-în elepciunea lui Emil Botta (cf. Andrei Oi teanu, în rev. *Arta Sport*: **EMIL BOTTA I “LEC IA DE OPIUM” – 14 mai 2008**), dar tonul articolului (care-l vizeaz î pe un alt legionar, pe genialul Ion Barbu/Dan Barbilian) este atât de insinuanto-insidios, întru demolarea zeilor valahi, încât, pur î simplu, nu ne intereseaz : î Edgar Allan Poe era dipsoman î narcoman, dar, prin asta (ca î Baudelaire, Rimbaud, Verlaine , Gérard de Nerval, Tristan Corbière, Jules Laforgue, Francis Joseph Thompson, Émile Verhaeren , Oscar Wilde, Fernando Pessoa etc. etc.....decî, o întreag genera ie, aceea a simboli tilor “romantico - postromantici”!), î-a dovedit, mai curând, dispozi ia martiric fa de Art , decît voin a de autodegradare prin viciu!
Este, fire te, î cazul lui **EMIL BOTTA**!

...Nu-l putem p r si, pe Emil Botta, în mâinile lui Oi teanu – deci, ne vom resorbi, taumaturgic i soteriologic, în **Dorul lui f r Sa iu**, pentru a fi i r mâne, noi i tot Neamul Nostru Românesc, al turi i “tr irind” întru Magii no tri adjudeni:

*“De un **dor** f r sa iu-s învins
i nu tiu ce sete m arde.
Parc mereu din adînc,
un ochi r pitor de **Himer**
ar vrea s m prade.
i pururi n-am pace,
nici al stelei vr jit du-te-vino în spa ii,
izvoare sub lun , ori dornic ciut ,
nimic nu m stinge, nimic nu m alin
i parc -a visa o planet pierdut .
E atîta nepace în **sufletul** meu,
b tut de alean i de umbre cuprins...
Un dor f r sa iu m-a-nvins,
i nu tiu ce sete m arde mereu ...”*

...Sper m ca această “**sete meree**”, de necuprins, s nu se sting , niciodat , pentru noi, “**Vechea Gard**” (dar cu Credin în Dumnezeu i în Viitorul Neamului Românesc!) – i, mai ales, tragem n dejdea s -i “înving ” i “*pururi n-aib pace*” i “*nimic nu-i sting , nimic nu-i aline*”, pe această “**planet de TESTARE A DUHULUI UMANO-DIVIN**”, care este Terra... - decât ...Nestinsul i Nealinatul **DOR DE ABSOLUT!** - pe cât mai mul i dintre cei ce vin, dup noi, s ...”*schimbe Garda*”!!!

...A fost odat ca niciodat ... Au fost doi fra i-**ÎMP RA I AI DUHULUI**... - ... i, cine tie, poate vor mai fi!

prof. dr. **Adrian Botez**